

Varför ponnysport?

Jag har valt att både för mig själv och för er utreda vikten av ponnysportens existens. Jag har valt att hålla mig inom hoppporten men jag tror och hoppas att mina tankar även kan ge såväl dressyrporten som fälttävlans sporten lite tankeställare.

När jag 1983 blott 13 år gammal för första gången var på ett ponny EM närmare bestämt i Vetlanda blev jag besatt. Ponnysporten kom att bli mitt liv under nästan 20 år. Jag fick se Jessica Johansson vinna på Highland Fling detta har jag fortfarande på näthinna. Sedan dess har jag besökt varje ponny EM och i stort sett alla ponny SM fram till år 2000. Jag har även haft den stora förmånen att få vara lagcoach i såväl klubbssammanhang som i landslagssammanhang. Nu på äldre dagar har jag medvetet valt att dra mig lite från ponnysporten av olika anledningar. Jag har börjat bli mer kritisk till barns tävlande och även börjat fundera mycket över vilken nytta svensk hoppport har av ponnysporten.

Jag har valt att dela upp ryttare i olika grupper.

- **Hobby gruppen**
- **Små resurser gruppen**
- **Stora resurser gruppen**
- **Rutingsgruppen**

Hobbygruppen

Ponnyryttare som rider i hobby gruppen är de ryttare som helt enkelt valt att rida för att de älskar hästen. Härmed inte sagt att ryttare från de övriga grupperna inte skulle älska sina hästar. Dessa ryttare är ofta allround betonade i sin framtoning och specialiserar sig inte i någon gren. Som tränare är det ofta väldigt roligt att ha dessa elever. De vill bara lära sig för sin egen skull och ställer inte mer krav på sin tränare än att det ska vara kul och att man ska få valuta för sin träning. Att man sedan lite då och då berömmar deras fina ponny blir ofta bara gräddes på moset.

Dessa vardagsryttare är väldigt viktiga för svensk hoppport. Det är ofta dessa som ställer upp och hjälper till på tävlingar och lägger ner väldigt mycket tid i stallet. Det egna tävlandet är ofta inte så viktigt, men de har ofta stort intresse av hur det går för alla kamrater och hejar ofta flitigt fram dessa. Föräldrarna till dessa barn och ungdomar ställer ofta upp och hjälper till vid olika arrangemang såsom tävlingar, läger mm. Ur denna grupp rekryterar troligtvis inte SvRF sina OS kandidater tror jag, däremot kanske framtida domare, banbyggare, lagledare, tävlingsledare, ridlärare mm kommer från denna kategori. Att uppmuntra hobbygruppen är ofta inte svårt på klubbnivå, men jag tror att SvRF har mycket att satsa på inom denna grupp.

Små resurser gruppen

Som vi alla vet är det väldigt resurskrävande att tävla hoppning på alla nivåer. Det blir inte billigare heller samtidigt som start avgifter måste bli dyrare och bensinpriset bara stiger. Idag kostar en dag på en lokal tävling mellan 500 och 1000 kronor inklusive resa.

Denna grupp av ryttare består ofta av kategorin föräldrar som gör allt för sitt barn och sin ponny. Skillnaden från hobbygruppen är att ofta hela familjens tillvaro kretsar kring sporten och de tävlingar de reser på. Det blir som ett "folkkrace" gäng som är ute och tävlar. Man ska absolut inte förakta denna grupp ryttare där SvRFtex har hämtat Angelica Augustsson. Angelica är ett praktexempel på hur en otroligt talangfull ryttarinna slitit sig fram med näbbar och klor. Jag har sett hennes föräldrar jobba dygnet runt för att hon ska kunna tävla. Angelica har tävlat allt från super ponnyer till ponnyer som knappt kan hoppa över 80 cm. Angelica red ponny på den tiden då prispengar fanns även på ponny. Jag är väldigt kluven till att man ska ha prispengar samtidigt som jag tror att SvRF mister många talanger pga. regeln. Jag tror att många ryttare med hjälp av prispengar hade kunnat finansiera fler starter. Då träning ofta kostar mycket pengar blir tyvärr inte denna så regelbunden. För att nå dessa ryttare är det viktigt att SvRF och deras distrikt syns mycket mer än vad de gör. Även på klubbnivå borde träningar rabatteras för att lyfta fram denna grupp av ryttare. Jag har följt en del distrikts försök med olika talang program, jag kan inte finna någon som har kommit riktigt vidare med hjälp av dessa. Kanske skulle dessa pengar försöka delas ut till föreningar med stor föreningsverksamhets, öronmärkta till att ge ungdomar möjlighet att träna till en billig peng.

När jag var tränare under 1990 talet i Dagstorpsortens RF rekryterades många ryttare härifrån till olika landslagsuppdrag från såväl ponny och ungdomssidan. Detta blev resultatet av en aktiv förening och givetvis en engagerad tränare. Alla dessa kom ur "små resurser" gruppen. En del av dessa ryttare rider fortfarande på hög nationell nivå, men att slå sig in i den absoluta eliten har blivit dem för övermäktigt. Givetvis handlar det ofta om tillfälligheter att du som ryttare får tag i en superhäst, men om en ryttare ur denna grupp har en riktigt fin häst har de ofta inte råd att behålla den. Att tacka nej till höga bud är inte lätt samtidigt som en satsning av internationell karaktär innebär stora uppoffringar såväl ekonomiskt som tidmässigt. Ryttare ur denna kategori fortsätter ofta sin ridning men har oftast ett civilt arbete vid sidan av. Ur denna kategori kan SvRF rekrytera sina framtida tränare, unghästutbildare, uppfödare mm.

Stora resurser gruppen

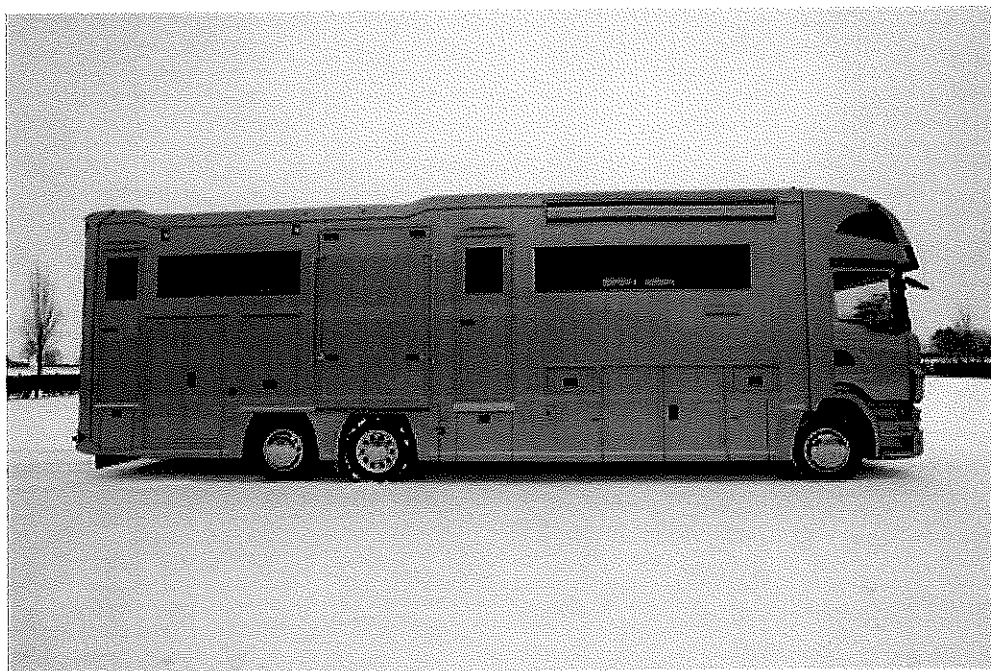
Ur denna kategori kommer ryttare från familjer med goda ekonomiska förutsättningar. Här finns det resurser för inköp av hästar, material samt även förmågan att få tag i den bästa träningen. Det finns inga begränsningar vad gäller resande till tävlingar runt om i Sverige och Europa. Jag säger inte att detta är den bästa lösningen för att bli en stjärna eller en potentiell OS ryttare, dock öppnar den många vägar.

Jag vill prata om uppdelningen "riders" och "showjumpers". Rolf Göran Bengtsson är en "rider" i mina ögon. Han har slitit sig fram och har nu efter många års slit otroliga resurser bakom sig i sponsorn La Silla. Under resans gång har han ridit tusentals hästar i tusentals klasser. Han har så otroligt många språng och tävlingsklasser i ryggmärken. Malin Baryard är

i mina ögon en "showjumper". Det finns absolut inga negativa värderingar i ordet "showjumper". Däremot har Malin fått en annan resa till toppen än vad Rolf Göran har haft.

Jag har följt Malins ponnyresa på ganska nära håll. Jag var med när hon vann ponny EM i Rom. Redan då sa alla att detta var en blivande stjärna. Det samma sa folk även om Marcus Ehning även han ponnyryttare i slutet på 1980-talet. Malin har haft en familj med goda resurser samt möjligheten att få väldigt bra ponnyer. Men det Malin alltid har haft är förmågan att vara bäst när det gäller samt en far som coachat henne på ett mycket föredömligt sätt. Tyvärr finns det många i denna kategori som trots alla resurser inte lyckas hålla sig kvar i toppen. Man ska komma ihåg att en ponnyryttare som får den bästa B ponnyn i Sverige kanske investerar 500 000 kronor i denna. I sin C ponny kanske 700 000 kr och i sin D ponny över en miljon kronor. Att köpa dessa super ponnyer kanske bara är att göra barnen en björntjänst om man inte har tillräckligt med resurser för att gå vidare. En häst i Europa eliten kostar ju mist 20 miljoner kronor. En häst för en miljon är så mycket sämre kvalitet än ponnyn för en miljon så man kanske helt enkelt inte klarar av att rida denne. Jag har sett många barn från denna typ av satsning som slutat då framgångarna sinat. Detta trots en uppbackning som kostat massor. Om du vill etablera dig i den absoluta världstoppen räcker det inte med bara pengar, utan massor av träning är nödvändigt. I denna grupp finns ofta de familjer som varken kan eller vill gå sin egen väg utan de väljer att följa lagledningars tips och råd minutiöst. Detta kanske inte alltid är den sanna vägen. Det är ju tyvärr väldigt mycket politik och ekonomi i denna världen. SvRF har ur denna grupp verkligen möjlighet att rekrytera samt leda dessa familjer rätt i djungeln av hästköp, tävlingar och tränare.

Rutingruppen

Varför jag har valt att kalla denna grupp så beror på att det finns ett många ponnyryttare som kommer ur ryttarfamiljer. T.ex. Fam. Zetterman, Hultberg, Carlsson, Lindelöv m.fl. Här får barnen dels möjligheten att få en väldigt genomtänkt uppbackning samt att de ofta får en gedigen grundutbildning. Här finns ofta ett väldigt utbrett nätverk vilket gör att möjligheten till att få bra material och bra träning väldigt stor. Även ett internationellt nätverk är värdefullt för att få t.ex. inbjudningar till internationella tävlingar. I denna grupp rekryteras många av våra stjärnor. Något som för mig är helt naturligt. Jag tror dock att det är viktigt att SvRF är väldigt lyhörda för att låta dessa familjer gå sin egen väg och bara dra nytta av den kompetens som finns i dessa familjer. I denna grupp kan vi även hitta uppfödarefamiljer, men dessa väljer ofta att hoppa över ponnyledet.

Hur ska vi få fram OS kandidater?

Vilken är då den största ”nyttan” med ponnytävlingar? I min värld är det vikten av att skapa erfarenhet som är den största. Jag tror på tesen att den som hoppat flest språng innan den är 15 år har ett oerhört försprång. Ponnysporten skall även fostra och lära ut. Det är vi vuxna som sätter regler, barn gör bara som de blir tillsagda.

Idag har vi vuxna bestämt att man är bäst om man rider felfritt och snabbast. Frågan är då om ett barn som är tio år verkligen är moget att uppnå detta vid så låg ålder bara för att tillfredsställa oss i vuxen världen. Om vuxenvärlden istället hade förespråkat hög och kvalitativ ridning i unga år kanske vi skulle fostra fram fler potentiella OS kandidater samt även fått slippa se jakten på sekunder av barn i unga år. Detta är inget man behöver lära sig redan nu. Om man tittar på kategori B ponnyernas SM vinnare från 1990 till 2000 finner man inte en enda svenska OS eller VM ryttare bland dessa. Den enda av alla dessa ryttare som rider i landslaget i dag är Linda Heed som vann B ponny SM 1991 och 1992. År 2000 vann Alexander Zetterman SM både inomhus och utomhus för kat B. Om man studerar listan från

1959 till idag finner man följande landslagsstjärnor på listan över ponny medaljörer: Peter Eriksson 1976, Malin Baryard 1989, Linda Heed 1991, 1992, 1993 samt Angelica Augustsson 2002. Jag vill även nämna Anna och Emma Emanuelsson. Vilken slutsats kan vi då enkelt dra av detta? Om 51 års ponny SM medaljörer bara har givit oss/SvRF 2 OS ryttare nämligen Peter Eriksson och Malin Baryard, Angelica blir väl den tredje kan man tro. Då är det inte på ponny SM vi fostrar våra framtida kandidater. Med denna fakta bakom mig ställer jag mig då frågan om inte förbundet borde tänka om när det gäller höjder och kvalregler. Kanske ska man ta bort tidshoppningar för barn under 12 år? Detta påverkar bevisligen inte barnets framtida sportsliga utövande. I de diskussioner jag haft med förbundet om varför ponny SM måste vara så högt motiveras detta bl. a med att ungdomarna måste lära sig rida högt för att fostra inför eventuella framtida nationshoppningsdeltagande. Det känns inte som detta stämmer om man läser statistiken. När jag läste alla namn som jag följt under åren blev jag nästan lite skrämmd av att inte det är fler namn som finns på listan, att så många ryttare har slutat tävla eller satsa. Givetvis är det utbildningar bildande av familjer mm som spelar in, men kunde SvRF gjort något annorlunda? Kunde vi tagit hand om talangerna på ett bättre sätt? Det är dock över 400 medaljörer som passerat under 50 år och endast 2 har tagit sig hela vägen.

Här tror jag att vi tränare spelar en stor roll. Vi kanske ser den där talangen som är en på tusen. Min personliga erfarenhet av att hitta en superstjärna ligger på ungefär några promille av 25 års elever. Då är ju även ponnymedalj statistiken riktig. Under de dryga 20 år som jag har varit verksam som tränare kan jag endast namnge 3-4 ryttare som har det lilla extra, ryttare som med rätt resurser skulle kunna ta sig hela vägen. Jag har då tränat säkert 1000 ryttare. Det är inte antalet placeringar i höga klasser som berättigar dig till att kalla dig tränare utan snarare kvaliteten på de ryttare och dess ritter som görs runt om i landet. Jag tror att promilletalet stämmer i andra idrotter med. Det är nog bara några promille ur varje 5 års period som når till världstoppen vilken idrott det än är. Rolf Göran Bengtssons första plats på världsrankingen är alltså väldigt unik, och det lär dröja många år innan vi ser en svensk på tronen igen.

SvRF och tränarkåren måste alltså arbeta mer med att hitta de verkliga talangerna. Även om Angelica alltid har varit en talang tror jag inte att hon tackar SvRF för sina framgångar. Hon har gått den utländska vägen som faktiskt $\frac{3}{4}$ av vårt tilltänkta OS lag har gjort. Även Henrik von Eckerman och Rolf Göran har ju valt den vägen. Det är fortfarande bara Malin som kommer via svensk hoppспорт. Men även hon har via internationella stjärnor fått hjälp till toppen. Åren hos John Whittaker hjälpte nog Malin mycket. Ett mål för SvRF borde vara att varje tioårskull ska producera minst 4 OS ryttare. Idag ser det inte jättelovande ut. Hur ser vårt OS lag ut om 20 år? Kommer vi ha en 60 årig Rolf Göran som ankare? Gärna det, men jag hoppas verkligen att vi spottar fram nya löften.

Tips och tankar till SvRF och dess ponnyansvariga

Med de fakta jag nu har lagt fram kan vi konstatera att ponnysporten inte ynglar av sig så mycket till senior leden. Kanske skulle man helt enkelt tänka om. Vi börjar med kategori B: Ta bort alla tidshoppningar. Låt barnen hoppa max 90 cm på enklare banor. Idag rider B ponnyryttarna på samma svåra banor som 15 till 18 åriga D ponnyryttare. Givetvis är inte dessa ryttare mogna att ta sig an dessa banor på en meter höga hinder. Bygg mindre tekniskt och premiera sits, rytm/tempo och vägval. Tvinga in stilbedömningar i alla klasser. Tvinga

banbyggare att sätta ut pliktportar för att skola barnen på lokal nivå vilka som är de rätta vägarna. Detta skulle innebära mindre hets bland barn och B ponny priser skulle sjunka betydligt. När man tittar på medaljlistan över B ponny SM syns det tydligt att det är samma ponnyer med olika ryttare som figurerar. Heta tokiga ponnyer som bara rusar omkring med sina ryttare skulle bli mindre attraktiva. Barnen skulle få en ambition att rida med kvalitet om det visar sig att det är detta som betalar sig i rosetter. Att flänga runt i full fart och riskera livet pga. att en tioåring inte har omdöme till att bedöma hur farligt det är att rida omdömeslöst är inget som vi i vuxenvärlden ska premiera. Jag skulle gärna prova att göra en sådan helg med bara B ponnyer för att se hur det skulle tas emot. På SM skall ett vandringspris delas ut. Detta skulle kunna heta Rolf Göran Bengtssons vandringspris och vara det finaste som finns att vinna i kat B. Först om tio år kan vi se om namnen på bucklan syns i landslagssammanhang på seniorsidan.

Kategori C och D ponny ryttare skall rida SM som tävling. Först nu ska tidshoppningarna komma in. Vägen till tidshoppning skall dock alltid gå via en grundutbildning på lokal och regional nivå, ett led som du inte skall kunna passera pga. att du har en tjock plånbok. Sänk höjderna med 5 cm. Låt MA vara max 115 och 125 för respektive kategori. Detta premierar ett större antal lite mer begränsade ponnyer att kunna vara med och vinna. Detta skulle även medföra att du även måste ha hög kvalitet i din ridning för att kunna ta medalj i ett mästerskap.

Hinderhöjder på 125 cm i kat D skulle innebära ett lyft i svensk ponnyhoppning. Det skulle ge fler eventuella omhoppningar. Detta skulle skola ryttarna att rida väl men även fostra dem till framtida tidshoppningar i eventuella mästerskap. Med detta resonemang möter man frågan att då klarar vi inte ett EM. Jag tror att eventuella EM kandidater måste utbildas på internationella tävlingar med ekonomiskt stöd från förbund. Om SvRF går in med mer pengar kan de även ställa större krav ute på tävlingar. Det skall finnas en utbildad tränare med ryttarna på alla stora tävlingar. Dessa skall i princip ta hand om ungdomarna under hela tävlingen. Jag tror att föräldrarna skall hålla sig i utkanten. För att överhuvudtaget vara aktuell till internationellt tävlande bör man genomgå ett ridprov där man utsätts för en teknisk bana innehållande relaterade avstånd, vattengrav, trekombination mm. Att skicka ryttare till EM som inte behärskar hur man räknar galoppsprång är resursslöseri. En sådan satsning ger aldrig SvRF framtida OS kandidater.

Premiera laghoppning. Ta bort klubbagen och låt så många lag som möjligt få vara med. Lagledaren måste vara en auktoriserad tränare. Detta skulle även höja tränarnas status i Sverige. Den är inte så stor, utomlands är tränaren en högt aktad person. Det skulle även ge fler ryttare möjlighet att träna på att rida i lag, en erfarenhet som men absolut har nytta av den dagen då nationshoppnings laget kallar.

Följ upp alla medaljörer från mästerskapen. Hjälpt dem att hitta rätt material få kontakt med uppfödare mm. SvRF kanske skulle hitta ett antal lovande ungponnyer som kanske kan utbildas till framtida mästerskapshästar. Det finns många sätt att utveckla ponnysporten. Jag förstår att mycket har med resurser att göra, men jag tror att en utveckling åt att god ryttarutbildning ska premieras kan höja antalet ponny SM medaljörers eventuella framtida OS starter.

Sammanfattning

Varför ponnysport? Frågar jag mig inledningsvis. Givetvis skall alla som vill ha roligt få hålla på. Alla kan ju inte bli OS ryttare det har vi redan konstaterat. Däremot måste vi i vuxenvärlden hjälpa till att styra barnen åt rätt håll. Vi måste även vara med och uppmuntra barnen till att vilja leverera hög kvalitet på sin ridning vilken nivå du än tävlar på. Låt ryttarna få välja valfri höjd på lokala ponnytävlingar. Vad gör det om en B ponny och en D ponny hoppar på samma höjd om det bara är goda vägar, god sits och god rytm som gäller. Dock måste stilhoppningar dess reglemente och dess domare verkligen ses över. Ordet inverkansridning används idag istället för stilhoppning. Jag tror att man måste fundera ännu längre innan man iscensätter denna verksamhet. Jag fick argumentet att i längdhopp så vinner alltid den som hoppar längst det kvittar vilken stil man har. Jag kan absolut hålla med om detta, men hur viktigt är det att man hoppar längst när man är tio år? Det är kanske bättre att

lära alla tioåringar vilken teknik som vinner i längden. Att hoppa högt och rida fort kommer tids nog. Jag tror att SvRF skulle vinna mycket på lång sikt om de anställde en människa som fick utveckla framtiden och ponnysporten på lång sikt. Ponnyföräldrar kommer och går väldigt fort, få är de entusiaster som håller sig kvar i sporten. En plötslig regeländring skapar alltid vild debatt, men att börja från lokal nivå och på lång sikt ändra reglerna skulle på en tioårsperiod fostra barn och deras föräldrar till ett helt annat tänk.

Själv skulle jag tycka att det var intressant att börja med ridproven. Att åka runt i landet med samma bana och se hur barn och ungdomar på alla nivåer hanterar att lösa en bana. Här skulle man absolut kunna hitta många oslipade diamanter. Plocka in dessa till en rikstäckande utbildning tex. på Strömsholm eller Flyinge. Här skulle dessa ryttare drillas med skolhästar i såväl tävling och god ridning. Detta är en dyr utbildning, men jag tror att den skulle leverera väldigt många fler OS kandidater än vad dagens ridgymnasium gör. Fånga upp ungdomsryttarna, ge dessa möjlighet att få bra och subventionerad utbildning på våra riksanställningar. Hitta sponsorer som är med och subventionerar ungdomars tävlande. I stället för att ettan ska få allt kanske man kan få någon att betala boxar, startavgifter mm. Detta skulle underlätta för många talangfulla ryttare. Det företag som är först med att hitta på en bra form för att subventionera ponny och ungdomssidan skulle vinna mycket god publicitet genom detta.

I inledningen har jag medvetet låtit dig som läsare tro att jag är emot ponnysporten. Så är absolut inte fallet. Jag vill dock få bort den hysteri som finns bland föräldrar, tränare och ryttare. Vi måste öka ryttarnas och föräldrarnas medvetenhet. Framför allt måste vi se till att våra älskade hästar alltid mår bra och att de får de bästa förutsättningarna de kan för att kunna prestera. Detta är det största ansvaret SvRF har. Att se hästar kravla sig runt banor med oskolade ryttare borde vara ett minne blott om 20 år. Det känns som om vi är på rätt väg. En väldigt nyttig berättelse för hästfolk är HC Andersens kända saga Kejsarens nya kläder. Den handlar om hur folk enkelt låter sig imponeras av ingenting. Det måste finnas fler som vågar säga "han har ju ingenting på sig"

Tomas Hammar
B- tränaraspirant

Källa: <http://www.freewebs.com/medalj/nmhoppning.html>

Tomas Hammar